

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours 5th Semester Examination, 2020, held in 2021

SANACOR11T-SANSKRIT (CC11)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च देयम्

क-विभागः

1. अधो लिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयं समाधेयम्। 10×2 = 20
- (क) अग्निसूक्तस्य ऋषिच्छन्दोदैवतानि समुल्लिख्य अग्निदेवतायाः स्वरूपं यथाधीतं लिखत। 1+1+1+7
- (ख) हिरण्यगर्भसूक्तस्य क ऋषिः ? का च देवता ? सूक्तस्यास्य प्रतिपाद्यं तत्त्वं समासेन विवृणुत। 1+1+8
- (ग) भूमिसूक्तं कस्मिन् वेदे वर्तते ? अस्य सूक्तस्य क ऋषिः ? सूक्तेऽस्मिन् प्रतिपादितं भूमिमाहात्म्यं समासेन लिखत। 1+1+8
- (घ) शिवसङ्कल्पसूक्तस्य क ऋषिः ? का च देवता ? सूक्तेऽस्मिन् मनसः स्तुतिः यथा विहिता तथा उपस्थाप्यताम्। 1+1+8
2. अधः प्रदत्तेषु मन्त्रेषु ऋषिच्छन्दोदैवतविनियोगनिर्देशपुरःसरं यथेच्छं मन्त्रद्वयं व्याख्येयम्। 5×2 = 10
- (क) अग्निं पूर्वभिर्ऋषिभि-
रीड्यो नूतनैरुत।
स देवाँ एह वक्षति॥
- (ख) यस्येमे हिमवन्तो महित्वा
यस्य समुद्रं रसया सहाहुः।
यस्येमाः प्रदिशो यस्य बाहू
कस्मै देवाय हविषा विधेम॥

(ग) स॒त्यं बृ॒हद॒तमु॒ग्रं दी॒क्षा तपो॒ ब्रह्म॑ य॒ज्ञः पृथि॑वीं धार॒यन्ति॑ ।
सा नो॑ भू॒तस्य॑ भ॒व्यस्य॑ प॒त्न्युरुं॑ लोकं पृथि॒वी नः॑ कृ॒णोतु॑ ॥

(घ) यज्जा॑ग्रतो दूरमु॒दैति॑ दै॒वं तदु॑ सु॒प्तस्य॑ तथै॒वैति॑ ।
दूरं॑गमं ज्योति॑षां ज्योति॒रेकं॑ तन्मे॒ मनः॑ शि॒वसं॑कल्पमस्तु ॥

3. अधो लिखितेषु मन्त्रेषु यथेच्छम् एकस्य मन्त्रस्य पदपाठः विधेयः ।

5×1 = 5

(क) अ॒ग्निमी॑ले पुरो॒हितं॑
य॒ज्ञस्य॑ दे॒वमृ॒त्विज॑म् ।
होता॑रं रत्न॒धात॑मम् ॥

(ख) हि॒रण्य॑ग॒र्भः सम॑वर्त॒ताग्र॑
भू॒तस्य॑ जा॒तः पति॑रेकं आसीत् ।
स दा॑धार पृथि॒वीं द्या॑मु॒तेमां॑
कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम ॥

अथवा

अधो लिखितेषु विनियोगवाक्येषु यथेच्छमेकं व्याख्येयम् ।

5×1 = 5

(ग) 'अग्निमीले' इति सूक्तं प्रातरनुवाक आग्नेये क्रतौ विनियुक्तम् ।
(घ) अग्नीषोमप्रणयन 'उप त्वाग्ने' इत्यादिकोऽनुवचनीयस्तृचः ।

ख-विभागः

4. अधः प्रदत्तेषु विषयेषु यथेच्छमेकमाश्रित्य टिप्पणीं लिखत ।

5×1 = 5

(क) लेटलकारः ।
(ख) वैदिकतुमुन्प्रत्ययः ।
(ग) पदपाठः ।

5. अधो लिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः ।

- (क) वैदिकस्वरः कतिविधः ? के च ते ?
- (ख) पदपाठः केन विरचितः ? विकृतिपाठः कतिविधः ?
- (ग) पदपाठे इति-प्रयोगस्य सोदाहरणमेकं नियमं लिखत ।
- (घ) 'स जनास इन्द्रः'— इत्यत्र 'जनासः' इति पदं कथं जायते ? किं च सूत्रम् ?
- (ङ) 'विश्वा च्यवना कृतानि'- इत्यत्र 'विश्वा', 'च्यवना' चेति द्वयोः वैदिकपदयोः लौकिकं रूपं लिखत ।
- (च) वैदिकवाङ्मये प्रयुक्तस्य लेटलकारस्य उदाहरणद्वयं लिखत ।
- (छ) 'गमध्वै', 'दृष्ट्वाय' चेति द्वयोः वैदिकपदयोः लौकिकं रूपं लिखत ।

N.B. : *Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.*

—x—

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours 5th Semester Examination, 2020, held in 2021

SANACOR12T-SANSKRIT (CC12)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

सर्वेषां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागर्या च लेख्यम्

SECTION-A

1. अधोलिखितेषु पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः। 2×5 = 10
- (क) सूत्रस्य किं लक्षणम् ?
- (ख) टिसंज्ञाविधायकं सूत्रं किम् ? कस्तस्यार्थः ?
- (ग) कथं केन सूत्रेण उपधासंज्ञा भवति ?
- (घ) उपसर्गाः कति सन्ति ? के च ते ?
- (ङ) केषां गुणसंज्ञा भवति इति ससूत्रं लिख्यताम्।
- (च) किं नाम सम्प्रसारणम् ? ससूत्रं लिख्यताम्।
- (छ) प्रत्याहारः कः ? ससूत्रं लिख्यताम्।

SECTION-B

2. अधोलिखितेषु यथेच्छमेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं देयम्। 10×1 = 10
- (क) लौकिक-वैदिकसंस्कृतयोः के भेदाः प्रमुखाः सन्ति इति विचार्यताम्।
- (ख) ध्वनिपरिवर्तनस्य के नियमाः सन्ति ? उल्लेखपूर्वकं पर्यालोच्यताम्।
- (ग) इन्दो-युरोपीय-भाषापरिवारस्य कति भेदाः स्वीक्रियन्ते ? तेषामुल्लेखपूर्वकं सविस्तरमालोच्यताम्।

SECTION-C

3. अधोलिखितेषु विषयेषु यथेच्छं द्वयं स्वीकृत्य टीका लेख्या। 5×2 = 10
- (क) भाषाविज्ञानम्
- (ख) सतम्
- (ग) आवेस्ता-वेदयोः ध्वनितात्त्विकं सादृश्यम्।
- (घ) नव्यभारतीया आर्यभाषा।

SECTION-D

4. अधोलिखितेषु यथेच्छमेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं देयम्। 10×1 = 10
- (क) चार्थे द्वन्द्व इति सूत्रे च-कारस्य कति अर्थाः भवन्ति ? के च ते ? सोदाहरणं तेषां स्वरूपं पर्यालोच्य सर्वत्र समासो भवति न वा इति विचार्यताम्।
- (ख) समासविषये उपसर्जनं किमिति सविस्तरमालोच्यताम्।
- (ग)समासः षड्विधो बुधैः॥ इत्यस्य सम्पूर्णं पादपूरणं कृत्वा सविस्तरं समासभेदा आलोच्यन्ताम्।

SECTION-E

4. अधोलिखितेषु सूत्रद्वयस्य सोदाहरणं व्याख्या कार्या। 5×2 = 10
- (क) कर्तृकरणे कृता बहुलम्
- (ख) अनेकमन्यपदार्थे
- (ग) समर्थः पदविधिः
- (घ) सहसुपा।

N.B. : *Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.*

—x—

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours 5th Semester Examination, 2020, held in 2021

SANADSE01T-SANSKRIT (DSE1/2)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च देयम्।

क-विभागः

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः। 2×5 = 10
- (क) रुद्रस्तुतिः कस्मिन् वेदे कस्मिन् अध्याये च वर्तते?
- (ख) रुद्रशब्दस्य किं निर्वचनम् ? कश्च रुद्रशब्दस्य अर्थः?
- (ग) 'गिरिशन्त' इति पदस्य कोऽर्थः ?
- (घ) 'यथा नः सर्वमिज्जगदयक्षमं सुमना असत्'— इत्यत्र किमर्थं कस्य स्तुतिः क्रियते ?
- (ङ) रुद्रदेवः 'ताम्रः' 'अरुणश्चेति' कथमुच्यते ?
- (च) 'नमोऽस्तु नीलग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे'— इत्यत्र 'नीलग्रीवाय' 'सहस्राक्षाय' चेति पदयोः कः अर्थः ?
- (छ) रुद्रः कथं 'कपर्दी' इत्युच्यते ? तस्य आयुधद्वयं किम् ?

ख-विभागः

2. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छमेकस्य प्रश्नस्य उत्तरं देयम्। 10×1 = 10
- (क) मनुमत्स्यकथा कुत्र वर्तते ? अस्याः कथायाः वर्णनं कृत्वा वैदिकसाहित्येषु तस्याः गुरुत्वं प्रतिपादयत। 2+8
- (ख) 'मत्स्य एव मत्स्यं गिलति'— केन कमुद्दिश्य किमर्थं च उक्तम् ? मनुमत्स्यकथामाधारीकृत्य प्लावनस्य वर्णनं कुरुत। 1+1+2+6

ग-विभागः

3. अध उद्धृतेषु यथेच्छं विषयमेकमाश्रित्य टीकां लिखत। 5×1 = 5
- (क) मोहान्धकारविध्वंसात्।
- (ख) कविसूक्तिरसायनानि।
- (ग) उत्पथस्थितान्।

अथवा

अधः प्रदत्तेषु श्लोकेषु यथेच्छमेकः श्लोको व्याख्येयः ।

5×1 = 5

(क) गोपायति क्षितिमिमां चतुरब्धिमीमां

पापाज्जुगुप्सत उदारमतिः सदैव ।

वित्तं न गोपयति यस्तु वलीयकेभ्यो-

धीरो न गुप्यति महत्यपि कार्यजाते ॥

(ख) यो व्रीणाति जयश्रियं रणमुखे धर्मं वृणीतेऽध्वरे

तेजोभिर्जगदावृणोति वरति ज्ञातीन् यथार्हैर्धनैः ।

सत्कीर्तिञ्च वृणाति यो वरयति क्षेमं यशो व्रीयते

युद्धे वारयति द्विषो निवरते नित्यं प्रियोपद्रवम् ॥

(ग) वृणते न परद्रव्यं गृह्णाति विदुषां गुणान् ।

गर्हते हृदयं स्त्रीणां द्विषां गृह्यते शिरः ॥

घ-विभागः

4. अधो दत्तेषु विषयेषु यथेच्छमेकमाश्रित्य टिप्पणीं लिखत ।

5×1 = 5

(क) भूर्भुवः सुवः ।

(ख) शीक्षा ।

(ग) ओम् ।

अथवा

अधोलिखितेषु उपनिषद्वाक्येषु यथेच्छमेकं व्याख्येयम् ।

5×1 = 5

(क) शीक्षां व्याख्यास्यामः । वर्णः स्वरः । मात्रा वलम् । साम सन्तानः । इत्युक्तः शीक्षाध्यायः ।

(ख) ब्रह्मणः कोशोऽसि मेधया पिहितः । श्रुतं मे गोपाय ।

(ग) सत्यं वद । धर्मं चर । स्वाध्यायान्मा प्रमदः ।

ङ-विभागः

5. यथेच्छमेकस्य प्रश्नस्योत्तरं विधेयम् ।

10×1 = 10

(क) क आसीत् नाभानेदिष्टः ? तत्सम्बन्धिनीम् आख्यायिकां समासेन वर्णयित्वा तत्कालीनसमाजचित्रम् उपस्थाप्यताम् ।

1+9

(ख) नाभानेदिष्टाख्यानं कस्मात् ग्रन्थात् संगृहीतम् । समासेन ग्रन्थस्यास्य विषयप्रतिपादनं कुरुत ।

1+9

च-विभाग:

6. अधः प्रदत्तेषु पदेषु यथेच्छं द्वयोः पदयोः रूपसाधनं कुरुत । 5×2 = 10
एडका, दात्री, विदुषी, गार्गी, इन्द्राणी ।

अथवा

यथेच्छं सूत्रद्वयं व्याख्येयम् । 5×2 = 10

(क) अजाद्यतष्टाप्

(ख) उगितश्च

(ग) टिड्ढाणञ्द्वयसज्दघ्नञ्मात्रत्तायपठक्कक्वरपः ।

(घ) षिद्धौरादिभ्यश्च ।

N.B. : *Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.*

—x—

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours 5th Semester Examination, 2020, held in 2021

SANADSE02T-SANSKRIT (DSE1/2)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

1. अधोलिखितेषु यथेच्छं पञ्च प्रश्नाः संस्कृतेन देवनागर्या च समाधेयाः। 2×5 = 10
- (क) सप्तपदार्थीति ग्रन्थस्य मङ्गलाचरणश्लोको लिख्यताम् ?
- (ख) सप्तपदार्थीति ग्रन्थस्य रचयिता कः ? अयं ग्रन्थः कां दर्शनपरम्पराम् अन्तर्याति ?
- (ग) कति पदार्थाः सप्तपदार्थीकारेण स्वीकृताः ? के च ते ?
- (घ) कति द्रव्याणि सप्तपदार्थीति ग्रन्थे स्वीकृतानि ? कानि च तारनि द्रव्याणि ?
- (ङ) सामान्यस्य कति भेदाः सप्तपदार्थनुसारं सन्ति ? तेषां भेदानां नामोल्लेखः करणीयः ?
- (च) सुखलक्षणं सप्तपदार्थनुसारं लेख्यम् ?
- (छ) किं नाम गमनमिति सप्तपदार्थीमनुसृत्य लिख्यताम् ?
2. अधोलिखितेषु विषयचतुष्टयमाश्रित्य संस्कृतेन देवनागर्या च टीकाः लेखनीयाः। 5×4 = 20
- (क) विशेषः।
- (ख) अभावः।
- (ग) बुद्धिः।
- (घ) अनुमितिः।
- (ङ) वायुः।
- (च) आकाशः।
3. यथेच्छं द्वयोः प्रश्नयोः संस्कृतेन देवनागर्या उत्तरं लेख्यम्। 10×2 = 20
- (क) बृहदारण्यकोपनिषदः चतुर्थाध्यायस्य चतुर्थब्राह्मणानुसारमात्मनः स्वरूपं वर्णयताम्।

(ख) उपनिषदिति शब्दस्य व्युत्पत्तिः लेखनीया। बृहदारण्यकोपनिषत् कस्य वेदस्य कस्याः शाखाया अन्तर्गता ? अस्या उपनिषदः चतुर्थाध्यायस्य पञ्चमब्राह्मणानुसारं कर्मसन्न्यासस्य स्वरूपं प्रतिपाद्यताम्।

(ग) बृहदारण्यकोपनिषदः चतुर्थाध्यायस्य चतुर्थब्राह्मणानुसारमात्मनः उत्क्रान्तिः वर्णनीया।

N.B. : *Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.*

—x—

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours 5th Semester Examination, 2020, held in 2021

SANADSE03T-SANSKRIT (DSE1/2)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

1. सरलसुरगिरा देवनागरीलिप्या च यथेच्छं द्वयस्योत्तरं लेख्यम्। 10×2 = 20
- (क) शरदिन्दुसुन्दररुचिश्रेतसि सा मे गिरां देवी।
अपहृत्य तमः सन्ततमर्थानखिलान्प्रकाशयतु ॥— इति मङ्गलाचरणश्लोकः व्याख्येयः।
- (ख) साहित्यदर्पणे प्रतिपादितं काव्यप्रयोजनं सविशदमालोच्यताम्।
- (ग) रूढेः प्रयोजनाद्वाऽसौ लक्षणा शक्तिरर्पिता— इत्यस्य व्याख्यानं कार्यम्।
- (घ) रसस्वरूपं समासत आलोचनीयम्।
2. अधोलिखितेषु यथेच्छं श्लोकचतुष्टयस्य सरलसुरगिरा व्याख्या कार्या। 5×4 = 20
- (क) नवानधोऽधो बृहतः पयोधरान् समूढकपूर्परगापाण्डुरम्।
क्षणं क्षणोत्क्षिप्तगजेन्द्रकृत्तिना स्फुटोपमं भूतिसितेन शम्भुना ॥
- (ख) सितं सितिम्ना सुतरां मुनेर्वपुर्विसारिभिः सौधमिवाथ लम्भयन्।
द्विजावलिब्याजनिशाकरांशुभिः शुचिस्मितां वाचमवोचदच्युतः ॥
- (ग) दधानमम्भोरुहकेशरद्युतीर्जटाः शरच्चन्द्रमरीचिरोचिषम्।
विपाकपिङ्गास्तुहिनस्थलीरुहो धराधरेन्द्रं व्रततीततीरिव ॥
- (घ) हरत्यघं संप्रति हेतुरैष्यतः शुभस्य पूर्वाचरितैः कृतं शुभैः।
शरीरभाजां भवदीयदर्शनं व्यनक्ति कालत्रितयेऽपि योग्यताम् ॥
- (ङ) चयस्त्वषामित्यवधारितं पुरा ततः शरीरीति विभाविताकृतिम्।
विभुर्विभक्तावयवं पुमानिति क्रमादमुं नारद इत्यबोधि सः ॥
- (च) विलोकनेनैव तवामुना मुने कृतः कृतार्थोऽस्मि निर्बर्हितांहसा।
तथापि शुश्रूषुरहं गरीयसीर्गिरोऽथवा श्रेयसि केन तृप्यते ॥
- अथवा
- अधोलिखितेषु यथेच्छं विषयचतुष्टयमवलम्ब्य टीका लेखनीया। 5×4 = 20
- शिशुपालवधम्, माघः, नारदः, हरिः, कार्तस्वरः, कालत्रितयम्।

3. अधोलिखितेषु यथेच्छं पञ्चानां प्रश्नानाम् उत्तरं लेख्यम्।

2×5 = 10

- (क) कमुद्दिश्य 'युगजीवनम्' इति नाटकं रचितम् ?
(ख) नाटकस्यास्य रचयित्री का ? तथा रचितमपरं रचनाद्वयं किम् ?
(ग) श्रीरामकृष्णदेवस्य पत्न्याः परिचयो वर्णनीयः।
(घ) कः खलु हृदयः ?
(ङ) क आसीत् तोतापुरी ?
(च) मथुरानाथस्य परिचयो वर्णयताम्।
(छ) का आसीत् भैरवी ब्राह्मणी ?

N.B. : *Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.*

—x—